

*Van: Jhr Mr J.A. de Ravitz*9 november 1964.
No 26.*Adm: M via S*Europese politieke samenwerking
(Duitse document).*Beoordeling Hans Erhard*cc: T, R, POAD,
DGES, JURA,
DNW, DEU, DVB
Londen
Washington
Brussel
Parijs
Bonn
Rome
Luxemburg

Bij een beoordeling van de Duitse voorstellen op het gebied van de Europese politiek dient men in herinnering te roepen dat dit stuk is geboren uit een toezegging van Bondskanselier Erhard, gedaan tijdens het laatste gesprek tussen hem en Generaal de Gaulle in juli 1964. Het Franse Staatshoofd heeft bij die gelegenheid aan de Bondskanselier voorgesteld om tot een zeer nauwe samenwerking à deux op allerhande terrein te geraken, hetgeen de heer Erhard heeft afgewezen, er tegenover stellend dat zijns inziens in het Europese vlak moest worden doorgewerkt, waartoe hij bereid was de nodige voorstellen in te dienen.

Mede gezien de toenemende druk welke op de heer Erhard wordt uitgeoefend zowel door de Franse Regering als door de Gaullistische oppositie in zijn eigen partij is het niet verwonderlijk dat de Duitse voorstellen, althans wat het politieke gedeelte betreft, in sterke mate er op gericht blijken te zijn tegemoet te komen aan bij Frankrijk bestaande desiderata, terwijl weinig of niet wordt gesproken over diverse door de overige vier geponeerde verlangens. Met name valt het op dat het begrip integratie slechts eenmaal, het begrip supranationaliteit niet voorkomt in het politieke gedeelte, ook al geeft de Bondsregering als einddoel aan te blijven streven naar een federatief politiek en economisch verenigd democratisch Europa.

Het stuk gaat uit van een benadering in fasen t.w.: een eerste fase, gebaseerd op een preliminaire conventie, waarbij de regeringen zich verbinden om

- a: binnen een bepaalde termijn een verdrag voor een politieke unie op te stellen, alsmede de toetredingsvoorwaarden voor andere Europese landen te formuleren;
- b: elkaar gedurende deze fase te consulteren op het gebied van de buitenlandse politiek, de defensie en de cultuur, teneinde een zoveel mogelijk gelijkgerichte houding te bereiken.

De Bondsregering is van oordeel dat deze preliminaire conventie geen ratificatie behoeft. Het wil voorkomen dat zulks, althans in Nederland, wel zal dienen te geschieden.

Niet wordt aangegeven binnen welke termijn het unie verdrag tot stand zou moeten komen, waarmee dan de tweede fase zou ingaan. Weinig bevredigend lijkt de passage dat, indien het unie verdrag niet binnen de nader overeen te komen termijn in werking zal zijn getreden, de consultaties zullen worden voortgezet, teneinde een politiek vacuum te voorkomen. Hier wordt de zaak derhalve wederom voorgesteld als zouden consultaties het doel op zichzelf zijn en kunnen leiden tot politieke overeenstemming ondanks het bestaan van fundamentele verschillen.

Met betrekking tot de organisatie stelt het stuk dat de samenwerking tussen de regeringsleiders, ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en van "Cultuur" niet zal plaatsvinden in specifieke organen (vermoed wordt dat hier bedoeld is organen zoals de Raad der EEG), doch slechts in de vorm van regelmatige bijeenkomsten. Voorbereiding dezer zittingen zou geschieden door werkgroepen op ambtelijk niveau. Daarnaast wordt een raadgevend comité ingesteld, bestaande uit door de regeringen in gemeenschappelijk overleg te benoemen persoonlijkheden, die zich bij de uitvoering hunner taak uitsluitend zouden moeten laten leiden door het gemeenschappelijk belang. In tegenstelling met de door de heer Spaak bedoelde commissie van drie wijzen, geeft het Duitse stuk niet aan uit hoeveel leden dit comité zou moeten bestaan. Dit raadgevend comité zou voorstellen moeten doen met betrekking tot de vorming van een Europese politieke unie en vertegenwoordigd moeten zijn bij de consultaties der ministers. De Duitse Regering is van oordeel dat met de instelling van dit comité een communautair element en een embryo van een gemeenschappelijk orgaan wordt gecreëerd.

Te betreuren valt dat met betrekking tot het Europese Parlement wel wordt gesteld dat dit van de aanvang af bij de werkzaamheden moet worden betrokken, doch niet hoe zulks dient te geschieden.

Het is duidelijk dat de Bondsregering enigerlei vorm van secretariaat voor ogen staat, ook al verklaart zij een zeer eenvoudige en praktische oplossing voor te staan.

De passage houdende dat in de preliminaire conventie moet worden voorzien dat de Europese samenwerking dient tot versterking van het Atlantisch bondgenootschap lijkt wat mager. Met betrekking tot de bestaande Europese Gemeenschappen wordt gesteld, dat deze moeten worden versterkt en ontwikkeld en dat de preliminaire conventie niet aan de bestaande structuur der Gemeenschappen mag afdoen.

De passage aangaande de toetreding van andere Europese landen is weinig bevredigend. Weliswaar wordt gesteld dat in de conventie de regeringen zich met deelname van andere Europese landen aan de Europese politieke unie in beginsel accoord moeten verklaren en dat de voorwaarden hiervoor in het unie verdrag moeten worden vastgelegd, doch niet wordt aangegeven wat er zou moeten geschieden, indien een land zich hiertegen verklaart.

Hoe^{wel} zulks niet met zoveel woorden wordt gezegd is het duidelijk dat de Duitse Regering er van uitgaat dat in de eerste fase de consultaties slechts à six zullen plaatsvinden. Wat betreft het betrekken van het V.K. bij de voorbereidende besprekingen aangaande het Duitse document, diene dat de Bondsregering uitdrukkelijk een ministersconferentie à six voorstelt. Met de reeds door de nieuwe Britse Regering publiekelijk kenbaar gemaakte wens van de aanvang af bij besprekingen over de politieke organisatie van Europa te worden betrokken wordt kennelijk geen rekening gehouden.

De tweede fase zal bestaan uit de Europese politieke unie. Het valt op dat het Duitse document in het geheel niet aangeeft hoe die unie er in beginsel uit zou moeten zien.

Einddoel van de Bondsregering blijft, zoals gezegd, een federatief politiek en economisch verenigd democratisch Europa.

- - - - -